

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3570/2022
16.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милић Милић, адвокат у ..., против туженог Јавног стамбеног предузећа „Крагујевац“ из Крагујевца, чији је пуномоћник Срђан Марић, адвокат у ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2717/21 од 25.03.2022. године, у седници већа одржаној 16. марта 2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

Ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2717/21 од 25.03.2022. године **СЕ ОДБИЈА**, као неоснована.

Образложење

Основни суд у Крагујевцу је донео пресуду П1 14/21 дана 24.05.2021. године, којом је усвојио тужбени захтев тужиоца и обавезао тужену да тужиоцу на име накнаде штете због погрешно обрачунате исплате отпремнине по решењу о отказу уговора о раду због престанка потребе за његовим даљим радом број ...-... од 31.05.2018. године исплати износ од 340.513,46 динара са законском затезном каматом од дана престанка радног односа, односно од 31.05.2018. године до исплате и обавезао туженог да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 142.060,27 динара.

Апелациони суд у Крагујевцу је одлучујући о жалби туженог укинуо пресуду Основног суда у Крагујевцу П1 14/21 од 24.05.2021. године и одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца да се тужени обавезе да тужиоцу на име накнаде штете због погрешно обрачунате и исплаћене отпремнине по решењу о отказу уговора о раду због престанка потребе за његовим радом број ...-... од 31.05.2018. године исплати износ од 340.513,46 динара са законском затезном каматом од дана престанка радног односа, односно почев од 31.05.2018. године до исплате и обавезао тужиоца да туженом накнади парничне трошкове у износу од 191.560,00 динара.

Против наведене правноснажне другостепене пресуде је тужилац изјавио дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побија због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 18/20) и закључио да ревизија тужиоца није основана.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, кога је утврдио другостепени суд на основу расправе пред тим судом, тужилац је био запослен код туженог на пословима ... у Служби за ... у Техничком сектору све до 31.05.2018. године када му је решењем туженог број ...-... отказан уговор о раду са припадајућим анексима, на основу члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, јер је престала потреба за тужиочевим радом. Наведеним решењем, тачком 3. диспозитива, тужени је применом одредби члана 158. и 159. Закона о раду утврдио да тужиоцу припада право на отпремнину у укупном износу од 163.486,54 динара, за сваку навршену годину рада у радном односу код послодавца код кога је остварио право на отпремнину, која му је у целости исплаћена пре отказивања уговора о раду. Доношењу тог решења претходила је препорука Градског већа Града Крагујевца од 25.01.2018. године који је оснивач туженог, за исплату стимулативних отпремнина у износу од 36.000,00 динара за сваку навршену годину рада у радном односу код послодавца код кога се остварује право на отпремнину, због спровођења Закона о одређивању максималног броја запослених у јавном сектору, а у циљу рационализације запослених до 31.03.2018. године. При том се узима у обзир укупно остварени радни стаж у јавним предузећима. Код туженог је запосленима на састанку 29.01.2018. године предочена препорука Градског већа за исплату стимулативне отпремнине, када је одређен прелиминарни рок за изјашњење запослених до 01.02.2018. године, као и да ће се број запослених свести на 50 и да запослени информације могу добити у служби финансијске оперативе. Крајем јануара 2018. године одржан је збор са свим запосленим код туженог на коме је директор туженог обавестила запослене могућности добровољног престанка радног односа уз исплату отпремнине од 36.000,00 динара по години стажа. Даље, на састанку са запосленима у Служби ... 06.02.2018. године, су запосленима предочили да је усвојен акт којим се укида Технички центар и да се нико од запослених у Техничком центру није пријавио за стимулативни одлазак, да ће се процес реорганизације завршити до 31.03.2018. године и да је циљ да се запослени обавесте о праву које се односи на стимулативни одлазак. Директор туженог је запослене у Техничком центру, па и тужиоца лично о томе обавестио. Тада је тужилац рекао да није за то заинтересован. Заинтересовани запослени за исплату стимулативних отпремнина су се пријављивали код директора. Списак заинтересованих за ову могућност се налазио код сведока које је другостепени суд саслушао, а један од сведока је у марту месецу 2018. године поделио анкетни листић за исплату отпремнине свим запосленима, са бројем, датумом и подацима о запосленом, уз анкетни лист о остваривању права код НЗС, те је утврђено да је сведоку тужилац вратио анкетни лист за исплату отпремнине и одбио да га потпише, док је анкетни лист за НЗС примио и потписао. Анкетни лист је упућен тужиоцу ради изјашњавања о намери и спремности за споразумни престанак радног односа уз исплату новчане накнаде у складу са чланом 21. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору. Тужени је донео Правилник о изменама правилника о систематизацији радних места 23.05.2018. године, којим је укинута и радно место ... на коме је био запослен тужилац. Код туженог је донет

програм решавања вишка запослених, 24.05.2018. године, чији саставни део и списак запослених који су се изјаснили за исплату стимулативне отпремнине од 36.000,00 динара (18 запослених), списак запослених који су се определили за другу опцију – по члану 21. став 2. тачка 2. Закона о одређивању максималног броја запослених у јавном сектору и списак запослених који су се определили за трећу опцију по Закону о раду, њих шесторо међу којима је и тужилац.

Тужбени захтев је тужилац засновао на тврдњи да њему, као и групи од још петоро запослених код туженог, тужени није понудио никакву анкету, односно да није тражио изјашњење, те му је отпремнина исплаћена применом одредаба Закона о раду, а не применом препоруке Града Крагујевца, чиме је тужени тужиоцу причинио штету у новчаном износу кога потражује на име разлике у обрачуну отпремнине.

Другостепени суд је оценом изведених доказа, саслушањем сведока и из садржине писаних доказа, утврдио да је тужени са запосленима одржао састанке, а посебно са запосленима у Техничком центру – Служба ..., на којим састанцима су запослени обавештени о могућности престанка радног односа уз исплату отпремнине у износу од 36.000,00 динара по години стажа, и о томе да ће Технички сектор бити укинут, да су код туженог подељени анкетни листићи за изјашњење за исплату отпремнине свим запосленима, па и тужиоцу. Директор туженог је лично разговарао о томе са тужиоцем. Према тако утврђеном чињеничном стању је другостепени суд закључио да је тужени доказао да је поступио у складу са одредбом члана 21. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору и спровео анкету међу запосленима који раде на пословима на којима постоји потреба смањења броја извршилаца о њиховим намерама и спремности за споразумни престанак радног односа уз исплату новчане накнаде. Како је настао отказни разлог из члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду и тужиоцу по том основу решењем од 31.05.2018. године у делу који се не побија тужбом, отказан уговор о раду, уз исплату отпремнине, другостепени суд закључује да нема основа за обавезу туженог да тужиоцу накнади штету, јер му припада отпремнина обрачуната применом члана 158. и 159. Закона о раду. Сматра да нема узрочно-последичне везе између исплате законске отпремнине по правноснажним решењима којима је тужиоцу отказан уговор о раду и штете коју тужилац потражује, шта више да постоји разлог за искључење одговорности у понашању тужиоца, кога тужени није онемогућио ниједном радњом да користи права која му као технолошком вишку припадају.

Тужилац у ревизији оспорава правилност примене материјалног права од стране другостепеног суда тако што се пореди са положајем другог запосленог, ББ за кога је другостепени суд утврдио да му је решењем о отказу уговора о раду утврђено право на отпремнину у укупном износу од 540.000,00 динара, који износ је обрачунат у складу са закључком Градског већа града Крагујевца од 25.02.2018. године, о износу од 36.000,00 динара за сваку годину радног стажа оствареног у предузећима чији је оснивач Град Крагујевац. За тог запосленог је другостепени суд утврдио да јесте исказао спремност да прихвати опцију раскида радног односа уз исплату стимулативне накнаде и налазио се на списку радника заинтересованих за споразумни раскид радног односа са туженим и закључује да му радни однос престаје у складу са чланом 22. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору што је и констатовано у уводу решења којим је њему отказан уговор о раду, од 31.05.2018. године. Налази да је у суштини запосленом ББ спразумно престао радни однос уз

исплату тако обрачунате отпремнине у складу са Закључком Града већа града Крагујевца од 25.02.2018. године. Ревидент оспорава правилност оваквог закључка. У односу на тог запосленог ревидент сматра да другостепени суд није имао основа да решење сматра споразумом. Надаље, сматра да не постоји „стимулативна отпремнина“ и да је тај термин тужени измислио да би га злоупотребио издвајајући тужиоца и наносећи му штету у односу на остале, иако његова правна ситуација није другачија од поменутог запосленог ББ. Ревидент истиче да код туженог никоме није престао радни однос применом одредбе члана 21. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, односно споразумом. Даље, сматра да спровођење анкете не може имати третман одлучне, битне и опредељујуће чињенице у остваривању конкретног права запосленог.

Врховни касациони суд сматра да је ревизија неоснована. Према утврђеном чињеничном стању и стању у списима предмета, решење о отказу уговора о раду тужиоцу, број ...-... од 31.05.2018. године тужени је донео на основу одредбе члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, јер је престала потреба за тужиочевим радом. Решење о отказу уговора о раду није предмет парнице. Тужилац тужбом оспорава правилност одредбе садржане у решењу којим се утврђује право тужиоцу на отпремнину у износу од 163.486,54 динара, применом одредаба члана 158. и 159. Закона о раду, сматрајући да тужиоцу припада отпремнина према препоруци Градског већа града Крагујевца од 25.01.2018. године, односно у висини стимулативних отпремнина у износу од 36.000,00 динара за сваку навршену годину рада у радном односу код послодавца и других јавних предузећа чији је оснивач Град Крагујевац. Међутим, према одредбама Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору који се примењује на рад туженог, у члану 22. став 3. је прописано да запослени који је утврђен као вишак има право на исплату отпремнине због престанка потребе за његовим радом у висини која се одређује у складу са законом којим се уређује његов радно-правни статус, а која се обрачунава за све године рада у радном односу у јавном предузећу. Код неоспореног основа за престанак радног односа тужиоцу, отказом уговора о раду са отказног разлога из члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, основ за обрачун и исплату отпремнине запосленом је у одредби члана 158. истог закона према којој је послодавац дужан да пре отказа уговора о раду у смислу члана 179. став 5. тачка 1. запосленом исплати отпремнину у складу са овим чланом, а висина отпремнине утврђује се општим актом и уговором о раду, стим што не може бити нижа од збира трећине зараде запосленог за сваку навршену годину рада у радном односу код послодавца код кога остварује право на отпремнину. Зарадом у смислу тих одредаба сматра се просечна месечна зарада запосленог исплаћена за последња три месеца која претходе месецу у којем се исплаћује отпремнина (члан 159.). Према утврђеном чињеничном стању не произлази да је општим актом туженог или уговором о раду тужиоца предвиђена другачија висина отпремнине за случај отказа уговора о раду по одредби члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду од оне која тужиоцу одређена решењем отказа о уговора о раду. Предмет спора није рачунска тачност обрачуна отпремнине коју тужени исплатио тужиоцу већ примена наведених одредаба члана 158. и 159. Закона о раду код утврђивања висине отпремнине. Тужилац супротставља примени ове одредбе примену обрачуна из препоруке Градског већа града Крагујевца од 25.01.2018. године за исплату стимулативних отпремнина. Међутим, како је другостепени суд правилно закључио, препорука се односи на ситуацију из одредбе члана 21. Закона о одређивању максималног броја запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“ бр. 68/15). Законом о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору

(„Службени гласник РС“ бр 68/2015, 81/2016 – УС и 95/2018) је у члану 21. било предвиђено да организациони облик у коме постоји потреба рационализације броја запослених на одређеним пословима у складу са предузетим мерама за смањење броја запослених је дужан да спроведе анкету међу запосленима који раде на пословима за које више не постоји потреба, или постоји потреба смањења броја извршилаца, о њиховим намерама и спремности за споразумни престанак радног односа уз исплату новчане накнаде. Организациони облик може да закључи споразум о престанку радног односа са запосленима који су се изјаснили да прихватају престанак радног односа уз исплату новчане накнаде, ако за радом наведеног запосленог престаје потреба и уз исплату новчане накнаде у висини како је то одређено у члану 21. наведеног закона. Према утврђеном чињеничном стању нема основа да тужилац оствари тако предвиђену накнаду у висини према препоруци оснивача туженог за исплату стимулативних отпремнина. Ово стога што је тужиоцу радни однос престао уз исплату отпремнине по одредби члана 22. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, односно по одредби члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду у ком случају има право на отпремнину у висини која се одређује у складу са законом којим се уређује његов радно-правни статус, што је напред цитирана одредба Закона о раду. Дакле, према основу по коме је тужиоцу престао радни однос отказом уговора о раду, нема основа за другачији обрачун и исплату отпремнине од начина предвиђеног Законом о раду у члану 158. и 159. Закона о раду. Зато је ревизија тужиоца неоснована.

Одлука је донета по одредби члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић